סליקוסתא בשלמא רב אדא בר אהבה כשמעתיה אלא רב הונא לימא הדר ביה? הנהו מותרין הוו: **מתני'** שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון: הראשון חייב בנזקי שני: **גמ'** אמר רבי יוחנן לא תימא מתני' ר' מאיר היא דאמר *נתקל פושע הוא וחייב אלא אפילו לרבנן דאמרי אנוס הוא ופטור הכא חייב שהיה לו לעמוד ולא עמד רב נחמן בר יצחק אמר אפילו תימא לא היה לו לעמוד היה לו להזהיר ולא הזהיר ורבי יוחנן אמר כיון דלא היה לו לעמוד לא היה לו להזהיר דטריד תנן היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה חבית בקורה פטור ואם עמד בעל קורה חייב מאי לאו שעמד לכתף דאורחיה הוא וקתני חייב דהוה ליה להזהיר לא כשעמד לפוש אבל עמד לכתף מאי פטור אדתני סיפא ואם אמר לו לבעל חבית עמוד פטור לפלוג וליתני בדידה בד"א כשעמד לפוש אבל עמד לכתף פטור הא קמ"ל דאע"ג דעמד לפוש כי קאמר לו לבעל חבית "עמוד" פטור ת"ש הקדרין והזגגין שהיו מהלכין זה אחר זה נתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון והשלישי בשני: ראשון חייב בנזקי שני ושני חייב בנזקי שלישי ואם מחמת ראשון נפלו ראשון חייב בנזקי כולם ואם הזהירו זה את זה פטורין מאי לאו שלא היה להן לעמוד לא שהיה להן לעמוד אבל לא היה להם לעמוד מאי פטור אי הכי אדתני סיפא אם הזהירו זה את זה פטור לפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים שהיה להן לעמוד אבל לא היה להן לעמוד פטורין הא קמ"ל דאע"ג דהיה להן לעמוד כי הזהירו זה את זה פטורין. *אמר רבא ראשון חייב בנזקי שני בין בנזקי גופו בין בנזקי ממונו שני חייב בנזקי שלישי בנזקי גופו אבל לא בנזקי ממונו ממה נפשך: אי נתקל פושע הוא שני נמי ליחייב אי נתקל לאו פושע הוא אפילו ראשון נמי ליפטר? ראשון

סליקוסתא. פסולת עיזורי תמרים שעשו מהן שכר. ל"א שמרי שכר תמרים ומנגבין אותן כעין יין קרוש ומאכילין לחמורים: **כשמעתיה.** דאמר הלכה ומורין כן: **מותרין הוו.** שהתרו כמה פעמים בבעלים: **שהיה לו לעמוד.** כלומר בהכי מתוקמא מתניתין שהיה בנפילתו כדי עמידה ולא עמד: **לכתף.** לתקן הקורה על כתיפו כדרך טועני משאוי: **לפוש.** דמשוכה הוא ואין רה"ר עשויה לכך: **והזגגין.** מוכרי כלי זכוכית: **ואם מחמת ראשון נפלו כולן.** לקמן מפרש: ה"ג

וקתני חייב. שהוה לו להזהיר אע"ג דטריד לכתף היה לו להזהיר וא"ת ומנליה דמשום שהיה לו להזהיר חייב דלמא משום דמוקמינן לקמן דרמי כשלדא וחייב משום דלא ה"ל למירמייה כשלדא וי"ל דכשלדא נמי דרכו כשמכתף וא"ת אי אורחיה אמאי הוה ליה להזהיר הא לקמן מוכח דאי לא רמי כשלדא פטור דאיבעי ליה לבעל חבית לאסוקי אדעתיה שמא יעמוד בעל קורה וא"כ אפי' כשלדא נמי ליפטר הכא דאיבעי ליה לבעל חבית לאסוקי אדעתיה שמא יעמוד כשלדא כיון דדרך המכתפין בכך וי"ל כיון דלפעמים מכתף ואין מניח כשלדא לא איבעי ליה לאזדהורי וא"ת כי מוקי לה נמי כשעמד לפוש אמאי חייב הא כיון דאיבעי ליה לאזדהורי במכתף בעומד לפוש נמי איבעי ליה לאזדהורי דמנא ידע אם עומד לכתף או לפוש ופושע הוא וי"ל דמיככר שפיר אם עומד לפוש או לכתף הלכך כשעומד לפוש אין לאחרון ליזהר משלדא דלאו אורחיה כשלדא כשעומד לפוש הלכך ההוא דעמד פושע הוא אם לא יזהיר אבל כשעמד לכתף אורחיה הוא להניח כשלדא ואין לו להזהיר: **אמר** רבא ראשון חייב בנזקי שני. לשון שני פי' בקונטרס ומפי המורה וכן נראה לר"י עיקר והכי פירושו ראשון חייב בנזקי שני בין בנזקי גופו בין בנזקי ממונו דראשון ובנזקי גופו מחייב אף על ממונו דשני דהוי אדם המזיק ובנזקי ממונו מחייב אנזקי גופו דשני ולא על ממונו דקדירות הראשונות הוי בור ולא מחייב אכלים כדמפרש דראשון ודאי פושע הוא ולפיכך חייב על נזק שממונו עושה אבל שני לא פשע בשלישי כל כך ומ"מ כשגוף השני הזיק אפי' בממון השלישי חייב דהיה לו לעמוד ולא עמד אבל כשהזיק ממונו של שני אפילו גופו של שלישי פטור דאמר ליה האי בירא לאו אנא כריתיה דה"ל מפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס מיתיבי כולן פטורין על נזקי ממון אפילו ראשון אם הזיק ממונו אפילו את גוף השני ולא מצי אוקמה דברייתא כרבנן דאמרי נתקל אונס הוא דהוי ראשון נמי מפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס ורבא כר"מ דאמר נתקל פושע הוא דקי"ל דברייתא ורבא לפרש הברייתא דקדרין וזגגין קאתו להכי ליכא למימר דפליגי ובקונט' פירש דרבא ס"ל דבין לר"מ ובין לרבנן נתקל פושע הוא ולא פליגי אלא במפקיר נזקיו אבל מכל מקום ה"ל לאוקמי ברייתא כרבנן דאית להו מפקיר נזקיו פטור ועוד דבהאומנים (ב"מ דף פב: ושם*) משמע דליכא מאן דפליג אמאי דאוקימנא לעיל פלוגתא דנתקל פושע דקאמר התם וקי"ל דבנתקל פושע פליגי ומשני אלא אמר רבא ראשון חייב בנזקי שני בין בנזקי גופו בין בנזקי ממונו דשני והוא דהזיק בגופו אע"ג דאנוס מלפטר בברייתא כשהזיק ראשון בממונו מ"מ חייב על שהיה לו לעמוד או להזהיר ולא עמד והזהיר אבל שני חייב בנזקי שלישי בנזקי גופו של שלישי ולא אממונו דגוף השני הוי בור משום דאנוס יותר מן הראשון ולכך מטעם שהיה לו לעמוד לא הוי אלא בור וראשון שאין אנוס כל כך אע"ג דבאונס זה מפטר אדם המזיק כדמשמע בהאומנים כיון שהיה לו לעמוד ולא עמד חשיב ליה אדם המזיק אע"פ שזה דוחק אין לחוש כיון דלא קאי מסקנא הכי א"נ י"ל דרבא סבירא ליה בנתקל פושע כר"מ ולכך הראשון הוי אדם המזיק ולא בור מ"מ פטר ליה בברייתא אנזקי ממונו משום דסבר מפקיר נזקיו פטור אפילו אחר נפילת פשיעה אע"ג דרבא סבר כר"מ בהא לא סבר כר"מ ופריך הניחא לשמואל אלא לרב אמאי חשיב ליה להאי שני בור תרגמה רב אדא כגון שהוזקו כלים בכלים והשתא הדר ביה ובא ליישב הברייתא ללישנא קמא דרבא וכולן חייבין על נזקי גופו שגופו הזיק את ממונו ופטורין על נזקי ממונו שממון הזיק את הממון ואע"ג דנתקל פושע הוא מ"מ הוי ממונו בור ופטור על כלי שני אבל כשהזיק ממונו את הגוף הראשון חייב והשני פטור וגרס ברישא האי בירא לאו אנא כריתיה ובאלא אמר רבא גרסינן ה"ל בור ולא מלינו בור שחייב בו את הכלים ולשון ראשון פ"ה והיא גירסת ר"ח אמר רבא ראשון חייב בין בנזקי גופו בין בנזקי ממונו דשני כשהוזקו בגופו של ראשון כדמפרש דראשון ודאי פושע הוא לר"מ דמנפשיה נפיל והוי אדם המזיק ולרבנן משום שהיה לו לעמוד ולהזהיר ושני חייב בנזקי גופו של שלישי אבל לא בנזקי ממונו של שלישי כדמסיק דאגופו של שלישי מחייב דהיה לו לעמוד ולא עמד אממונו פטור דה"ל בור ולא מלינו בור שחייב בו את הכלים ופריך ראשון נמי נחשב גופו בור ויפטר על ממון השני ומשני ראשון מנפשיה נפיל וה"ל פושע לר"מ ולרבנן משום דה"ל להזהיר לרב נחמן ולרבי יוחנן היה לו לעמוד אע"ג דלרבנן שניהם אנוסין מ"מ הראשון שאין אנוס כ"כ הוי אדם המזיק מטעם שהיה לו לעמוד או להזהיר והשני שהוא אנוס יותר אין נחשב מטעם זה כ"א בור ולפי זה הו"מ למפרך השתא הניחא לשמואל (א) כדאמרינן לקמן מיתיבי כולן חייבין על נזקי גופן ופטורין על נזקי ממונן של נזקין וחוזר בו רבא מתוך קושיא זו ותימה דלישני דגופו וממונו אמזיקין קאי וחייבין אנזקי גופו דראשון מטעם אדם המזיק וגופו של שני משום בור ופטור אנזקי שממונו הזיק כרבנן דאמרי נתקל לאו פושע הוא והוי מפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס אלא אמר רבא ראשון חייב בין בנזקי גופו בין בנזקי ממונו דראשון אם הזיק בגוף השני יש ספרים שכתוב בהן בהדיא בין איתזק מגופו בין איתזק מממונו שני חייב בנזקי שלישי בנזקי גופו דשני משום שהיה לו לעמוד אבל לא בנזקי ממונו דשני דא"ל האי בירא לאו אנא כריתיה דאנוס היה שהראשון גרם לו ליפול אבל ראשון ודאי פושע הוא ולהכי קתני בברייתא וכולן פטורין על נזקי ממונן פי' על ניזוקין שגוף הראשון נמי נחשב בור כיון שלא הזיקו בידים וקשה כיון דפושע הוא אמאי פטור כשגופו הזיק ממון השני ואע"פ שאין מזיק בידים אין לו ליחשב בור דהתנן אם עמד בעל קורה חייב בחבית של חבירו אלמא חשיב אדם

עין משפט נר מצוה

מא א טוש"ע ח"מ סי' תיד סעיף א בהג"ה:

מב ב מיי' פי"ג מהל' נזקי ממון הלכה א סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' תיג סעיף א:

מג ג ש"ע שם בהג"ה:

מד ד ה ו מיי' פ"ו מהל' חובל ומזיק הלכה א סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שעט סעיף ב:

מה ז מיי' פי"ג מהלכות נזקי ממון הלכה י ועיין במ"מ ובלח"מ סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' תיג סעיף ב:

מו ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

מז ט י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

רבינו חננאל

סליקוסתא: מתני' שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון כו' אמר ר' יוחנן לא תימא מתני' ר' מאיר היא דאמר נתקל פושע הוא ומשום הכי חייב אלא אפילו רבנן דאמרי נתקל אנוס הוא הכא חייב שהיה לו לעמוד ולא עמד ור' נחמן בר יצחק אמר אפי' נשבר ואינו יכול לעמוד חייב שהיה לו להזהיר לבאין אחריו. ר' יוחנן אמר כיון שנשבר ואינו יכול לעמוד טרוד הוא להזהיר. תנן היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון כו' וקתני חייב דהוה ליה להזהיר ולא הזהיר מאי לאו כשעמד לכתף לתקן המשאוי על כתיפו ואע"פ שהוא טרוד אמרי' היה לו להזהיר קשיא על ר' יוחנן ופריק כשעמד לנוח שאינו טרוד ואע"פ שעמד לפוש כי אמר לבעל החבית עמוד פטור: ת"ש הקדרין והזגגין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל כו' ופריק ר' יוחנן בהא נמי אע"פ שהיה להם לעמוד ולא עמדו כי הזהירו זה את זה פטורין ודברים פשוטין הן: אמר רבא נתקל ראשון חייב בנזקי שני בין בנזקי גופו בין בנזקי ממונו שני חייב בנזקי שלישי כו'.

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אמר רבא וכו' כדאמרינן לקמן. נ"ב ז"ל כדפריך:

מסורת הש"ס

[לעיל כט:]

עיין בחדושי הרשב"א

[ד"ס וסבר]

* פירושו של הסוגיא מתחיל בע"א ב' שורה שנית של הקדרות